

Rapport 2010:35

Arkeologisk utredning etapp 1

Nya detaljplaner för Kolstad och Hult

Kolstad 2:2 m fl, del av Hult 7:1
Risinge socken
Finspångs kommun
Östergötlands län

Ann-Charlott Feldt & Anders Persson

ÖSTERGÖTLANDS LÄNSMUSEUM
AVDELNINGEN FÖR ARKEOLOGI

Nya detaljplaner för Kolstad och Hult

Innehåll

Sammanfattning	2
Inledning och bakgrund	4
Syfte	4
Metod och dokumentation	4
Områdesbeskrivning och fornlämningsmiljö.	5
Arkeologiska utredningar och undersökningar i närområdet	9
Resultat, slutsatser och åtgärdsförslag	9
Referenser	11
Tekniska uppgifter.	12
Bilaga 1. Komplettering av RAÄ-nr och beskrivning av ÖLM-nr . . .	13

*Omslagsbild: Torpet Mon i Kolstad (RAÄ 10), sett från sydöst.
Foto Ann-Charlott Feldt, ÖLM.*

Ö S T E R G Ö T L A N D S L Ä N S M U S E U M
A V D E L N I N G E N F Ö R A R K E O L O G I

Box 232 • 581 02 Linköping • Tel 013 - 23 03 00 • Fax 013 - 12 90 70
info@ostergotlandslansmuseum.se • www.ostergotlandslansmuseum.se

Sammanfattning

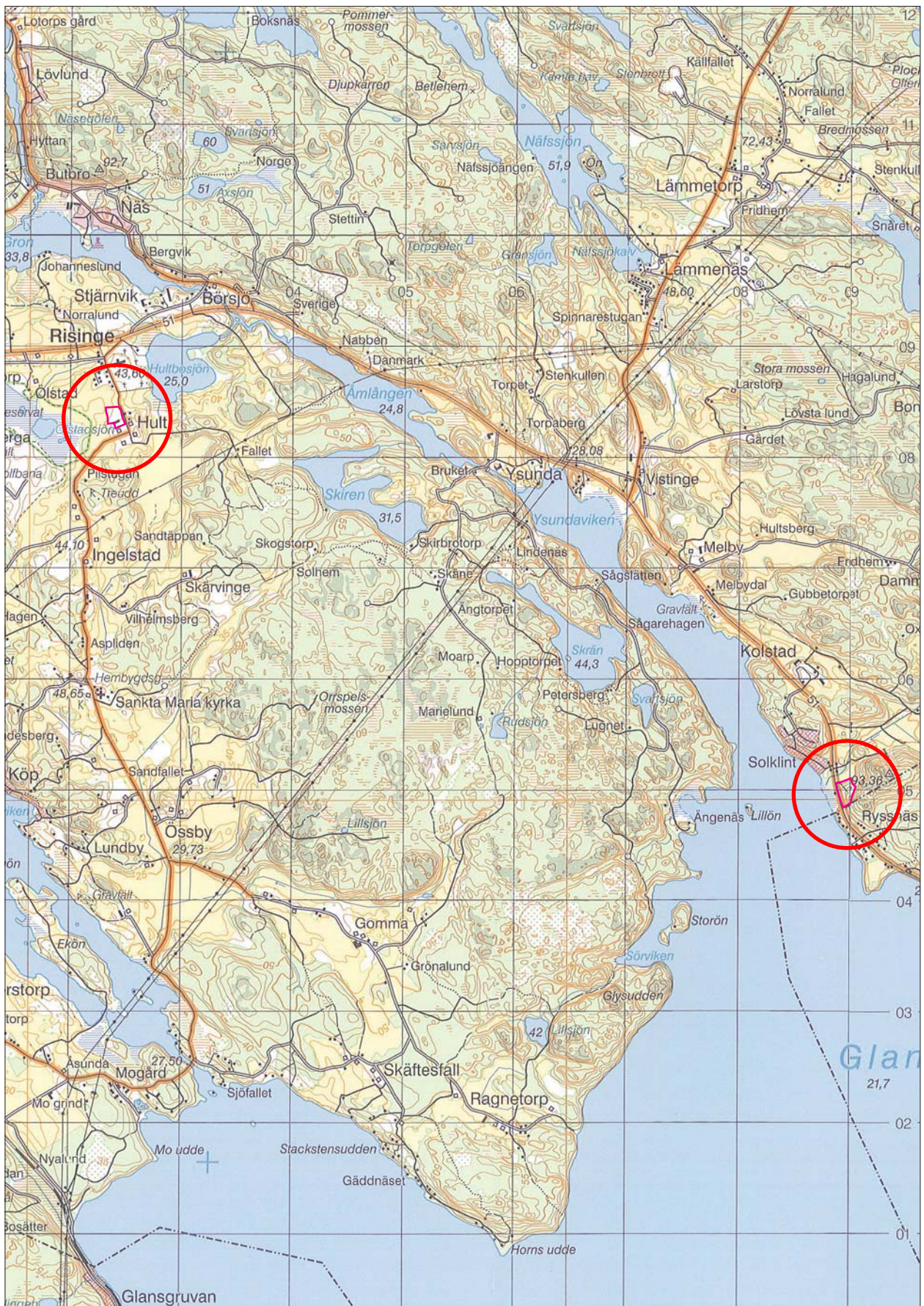
Under vintern och våren 2009-2010 utförde Östergötlands länsmuseum en arkeologisk utredning, etapp 1 utan länsstyrelsebeslut enligt KML inom fastigheterna Kolstad 2:2 m fl och Hult 7:1 i Risinge socken och Finspångs kommun. Arbetet utfördes inför detaljplaneläggning på uppdrag av Finspångs kommun. Utredningsområdena var 2,8 respektive 2,2 ha stora.

Inom utredningsområdet i Hult framkom inga indikationer på att äldre lämningar skulle komma att beröras vid en eventuell exploatering. I Kolstad berörs en lägenhetsbebyggelse (RAÅ 10) och ett gränsmärke (ÖLM 1). Vid en eventuell exploatering måste hänsyn tas till dessa lämningar. Beslut om fortsatta arkeologiska åtgärder fattas av Kultur- och samhällsbyggnadsenheten vid Länsstyrelsen Östergötland.

Ann-Charlott Feldt
1:e antikvarie

Anders Persson
antikvarie

Figur 2. Utdrag ur Terrängkartan, blad 9G SV Katrineholm, med utredningsområdena markerade. Skala 1:50 000.

Inledning och bakgrund

Östergötlands länsmuseum har utfört en arkeologisk utredning etapp 1 utan länsstyrelsebeslut enligt Kulturminneslagen (KML) inför detaljplaneläggning inom fastigheterna Kolstad 2:2 m fl och Hult 7:1 i Risinge socken och Finspångs kommun. Det aktuella utredningsområdet var totalt ca 5 hektar stort, fördelat på 2,8 hektar i Kolstad och 2,2 i Hult.

Den arkeologiska utredningen etapp 1 utfördes under vintern och våren 2009-2010. Uppdragsgivare var Finspångs kommun som även svarade för de arkeologiska kostnaderna. Ansvariga för den arkeologiska utredningen och för rapportarbetet är Ann-Charlott Feldt och Anders Persson.

Syfte

Syftet med den arkeologiska utredningen var att ge en bild av de kända forn- och kulturlämningarnas karaktär och belägenhet samt påvisa sedan tidigare ej kända forn- och kulturlämningar inom aktuellt utredningsområde. Utöver detta skulle eventuella presumtiva lägen för fornlämningar lokaliseras inom utredningsområdet.

Lämningar som påträffades vid utredningen skulle dokumenteras avseende typ och utbredning. Utredningens resultat ska vid eventuell framtida exploatering kunna ligga till grund för länsstyrelsens fortsatta bedömningar i ärendet, samt utgöra ett underlag för uppdragsgivarens planeringsarbete.

Utredningen skulle även ge förslag på vidare antikvariska åtgärder på de platser där fornlämning eller möjlig fornlämning var belägen inför en eventuell exploatering.

Metod och dokumentation

Utredningen innehöll tre huvudmoment:

- Kart- och arkivstudier
- Fältinventering inom utredningsområdet
- Sammanställning av resultaten i rapportform

Utredningen inleddes med en kart- och arkivgenomgång. Kartstudierna, med tyngdpunkt på äldre kartmaterial, syftade till att ge en kulturhistorisk bakgrundsbild av landskapet samt ge underlag och stöd för lokalisering av sedan tidigare ej registrerade lämningar inom utredningsområdet. En arkivgenomgång av Östergötlands länsmuseums topografiska arkiv, Lantmäteriets digitala arkiv och Fornminnesregist-

ret/FMIS samt ytterligare relevanta register har även genomförts.

Därefter utfördes en inventering i fält inom området. Inventeringsinsatserna inriktades på såväl fornlämningar som senare tiders kulturlämningar. Inventeringsarbetet genomfördes genom terrängrekonoscering. Påträffade lämningar har mätts in med GPS mot digitala fastighetskartan och dokumenterats med digital fotografering och beskrivning som följer RAÄ/FMIS nomenklatur beträffande lämningstyper med mera. Påträffade lämningar numrerades enligt preliminär nummerserie, ÖLM-nr.

Lämningarna som redovisas efter utförd utredning kan indelas i nedanstående kategorier efter deras antikvariska status. Kategorierna definieras enligt följande:

Fast fornlämning. Registrerad fast fornlämning med fornlämningsnummer (RAÄ-nummer), utmärkt på fastighetskartan eller nyupptäckt fast fornlämning upprättad efter preliminär nummerserie (ÖLM-nummer). Fasta fornlämningar är skyddade enligt Kulturminneslagen (KML).

Bevakningsobjekt. Registrerad möjlig fornlämning med fornlämningsnummer (RAÄ-nr), ej markerad på ekonomiska kartan eller nyupptäckt möjlig fornlämning (ÖLM-nr). Detta innebär att lämningens status ej går att avgöra genom okulär besiktning utan måste utredas vidare vid en eventuell exploatering.

Övrig kulturhistorisk lämning. Lämningar med kulturhistoriskt värde, vilka normalt inte faller under Lagen om kulturminnen (SFS 1988:950). Lämningar i denna kategori är de som enligt rådande antikvarisk praxis inte uppfyller kriterierna för fast fornlämning. Dessa bör dokumenteras och i vissa fall karteras och särskild hänsyn bör tas vid exploatering (RAÄ- och/eller ÖLM-nummer).

Uppgift om. Lämningar som är kända genom tidigare uppteckningar eller muntliga källor men som inte återfunnits eller bedömts kvarligga.

Utöver de ovan beskrivna kategorierna förekom även ett arkeologiskt utredningsobjekt (objekt) som utgör läget för presumtiva fornlämningar. Utredningsobjekt är ytor som utifrån sin topografi och omkringliggande fornlämningsmiljö bedöms kunna innehålla dold fornlämning.

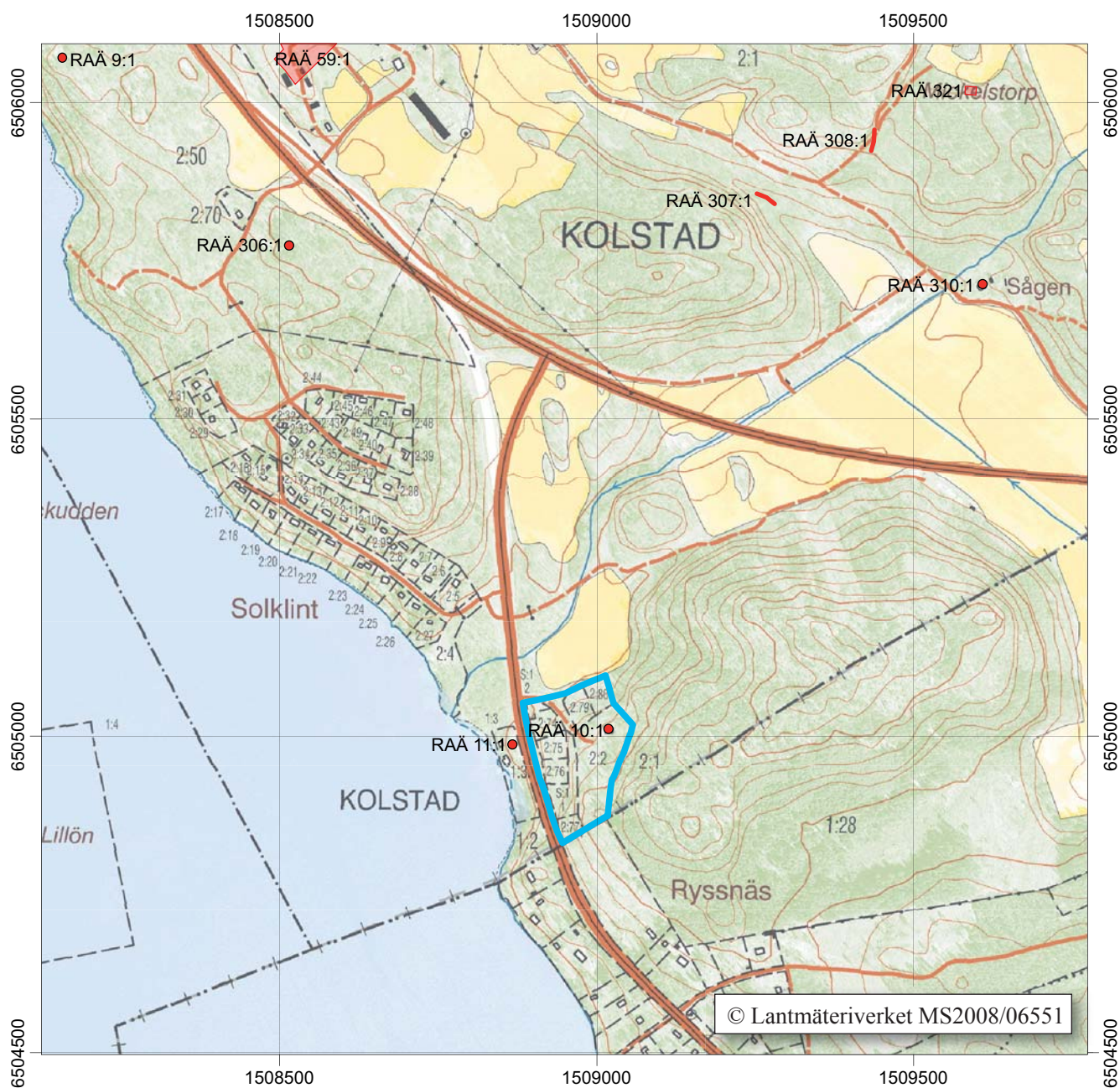
Områdesbeskrivning och fornlämningsmiljö

Detaljplanerna upprättas inom Risinge socknen, i en bygd med spridda fornlämningsmiljöer. Landskapet är kuperat med omväxlande skogs- och jordbruksmark. Naturgeografiskt hör socknen till Östergötlands norra skogsbygd. Båda utredningsområdena ligger i närheten av sjön Glan och det sjösystem som sträcker åt nordväst, upp till Finspång.

Kolstad

Utredningsområdet i Kolstad består idag av både skogs- och tomtmark. Terrängen är kuperad med berg i dagen och sluttar mot nordväst ned mot sjön Glan. Området ansluter i söder till sockengränsen mot Östra Eneby socken.

Inom området finns en övrig kulturhistorisk lämning vilken utgörs av ett gammalt boningshus (RAÄ 10) som hört till jordtorpet Mon. Byggnaden är numera rappad utanpå den ursprungliga timrade väggen och har senare blivit påbyggd åt öster. I samband med fornminnesinventeringen 1948 noterades att *Fröken*

Figur 3. Utsnitt ur digitala Fastighetskartan med utredningsområdet i Kolstad och registrerade fornlämningsmiljöer markerade. Skala 1:10 000.

Johansson numera bosatt på södra sidan Glan i Lugnet berättade att huset gått i hennes släkt i säkert 150 år (FMIS).

I husförhörslängderna kan torpet följas tillbaka till 1801 då det benämns Nybygget (AI:5) för att i den följande husförhörslängden för 1810-1815 (AI:7) benämnas med båda namnen, Mon och Nybygget. I den senare husförhörslängden uppges att det rör sig om en backstuga och att det där, förutom änkan efter den förste torparen på platsen, även bor en utfattig änka och en ofärdig tiggaregosse. Torpet Mon eller Moen som det också skrivs kan följas i kyrkböckerna fram till och med den yngsta husförhörslängden för åren 1891-1896 (AI:45).

Väster om landsvägen och ca 25 m väster om utredningsområdet, vid Glans strand, finns ytterligare en övrig kulturhistorisk lämning som utgörs av en lägenhetsbebyggelse i form av ett torp (RAÄ 11). Nordenskiöld nämner år 1874 en *kulle av jord och sten*, vilket avser RAÄ 11. Själva kullen som har fornminneskaraktär är troligen rest av en raserad murstock, enligt FMIS.

Cirka 1 km norr om utredningsområdet finns Kolstad säteri (RAÄ 59). Platsen finns omnämnd 1364, *ij kolstathum* (sofi). Gården omfattade 1 mantal och beskrivs 1543 som försett med god åker och flera förmåner såsom riklig timmertillgång. Peder Månsson [Utter] (†1623) köpte Kolstad och en gård i Ragnetorp av skattebönder. År 1613 fick han frälsefrihet av hertig Johan av Östergötland och omvandlade

därefter omedelbart Kolstad till säteri (Almqvist 1947:854ff).

Vid en arkeologisk förundersökning inom fastigheterna Kolstad 2:50 och 2:70 år 2006, inför nedläggning av elkabel, påträffades 3 närmast identiska stolphål med ett inbördes avstånd på 3 m, strax söder om gårdstomten. En ¹⁴C-datering av kol från ett stolphål gav en kalibrerad datering till 1430-1640 e Kr vid 2σ (FMIS, Björkhager 2008)

Förutom Kolstads gårdstomt finns endast ett fåtal kända fornlämningar i närområdet. Cirka 750 m söderut finns RAÄ 67 (Östra Eneby sn), en stensättning som dock inte kunde återfinnas vid revideringsinventeringen 1979 och ca 1 km åt öster finns RAÄ 183 (Östra Eneby sn) fyndplatsen för en håleggad yxa av grönsten. 800 respektive 1200 m nordnordväst om utredningsområdet finns RAÄ 306 och 9 (Risinge sn). Dessa utgörs av en grav i form av en rund stensättning respektive en fornlämningsliknande naturbildning (FMIS).

Det saknas äldre kartmaterial över Kolstad då gården aldrig skiftats. Äldsta kartan över utredningsområdet i Kolstad är den häradsekonomiska kartan från 1868-77 (RAK id 112-55-15 Ringstad). På denna kan konstateras att en stor del av utredningsområdet upptas av åker- och ängsmark till torpet Mon. Endast de brantare och bergigare partierna består av skogsmark. På den äldre ekonomiska kartan från 1948 är åkermarken koncentrerad till utredningsområdets norra del, medan resterande mark tycks skogbeväxt.

16. Mon

	Henmanets Namn.	Född	Hitkom från	Bef. N.	Köppor	Värl.	Särskilda anmärkningar.	Förhör 1805.	1810
4	J. Nybyggare	1747	Kollesta						
	J. Jonas Persson	1747	Kollesta		n	1778	+ 1811		
		1778	Kollesta		n	1778		13	11
	J. Meja Andersdotter	1777	Kollesta		n				
		1760	Kollesta						
	P. Stina Jonsdotter	1760	Kollesta				Har varit besjett avtals, påfins hickl - utfattig.		
	J. Gossen Petter Larsson	25 98 12 1815	Gränöy		n.		ofärdig tiggaregosse	kan sitta i gård med armar	

Figur 4. Invånarnas på torpet/backstugan Mon husförhörslängd för 1810-1815 (AI:7) i Risinge socken.

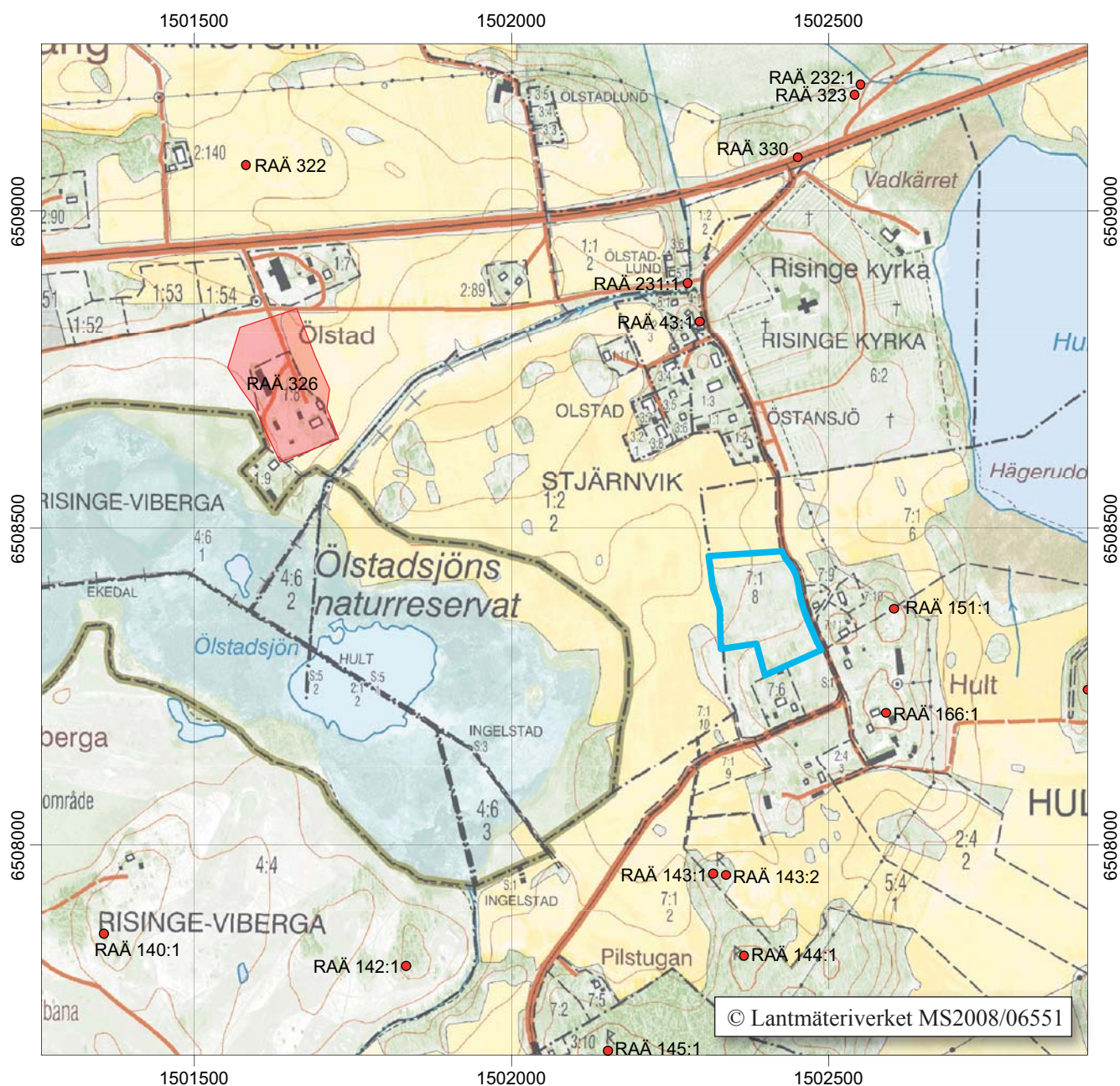
Hult

Utredningsområdet i Hult utgörs idag av åkermark/hagmark. Inga kända forn- eller kulturlämningar finns inom området. På en höjd, ca 140 m öster om området, finns en möjlig stensättning (RAÄ 151) och ca 145 m sydöst om området finns en fyndplats för en trindyxa (RAÄ 166).

Byn Hult omnämns redan 1364 som *hulte* och 1436 finns *Niclis Gudhersson i Hulthe* omnämnd (sofi). Utredningsområdet är beläget nordväst om bytomten i Hult och finns första gången dokumenterat på en geometrisk arealavmätningsskarta från 1650 (LMS D84-33:d1:404-5). Själva byn utgörs av en

radby, bestående av fem gårdar, varav fyra ligger på rad i nord-sydlig riktning. Den femte gården ligger på kartan väster om de övriga i ett ensamläge, troligen utflyttad dit från sitt ursprungliga läge inom radbyn.

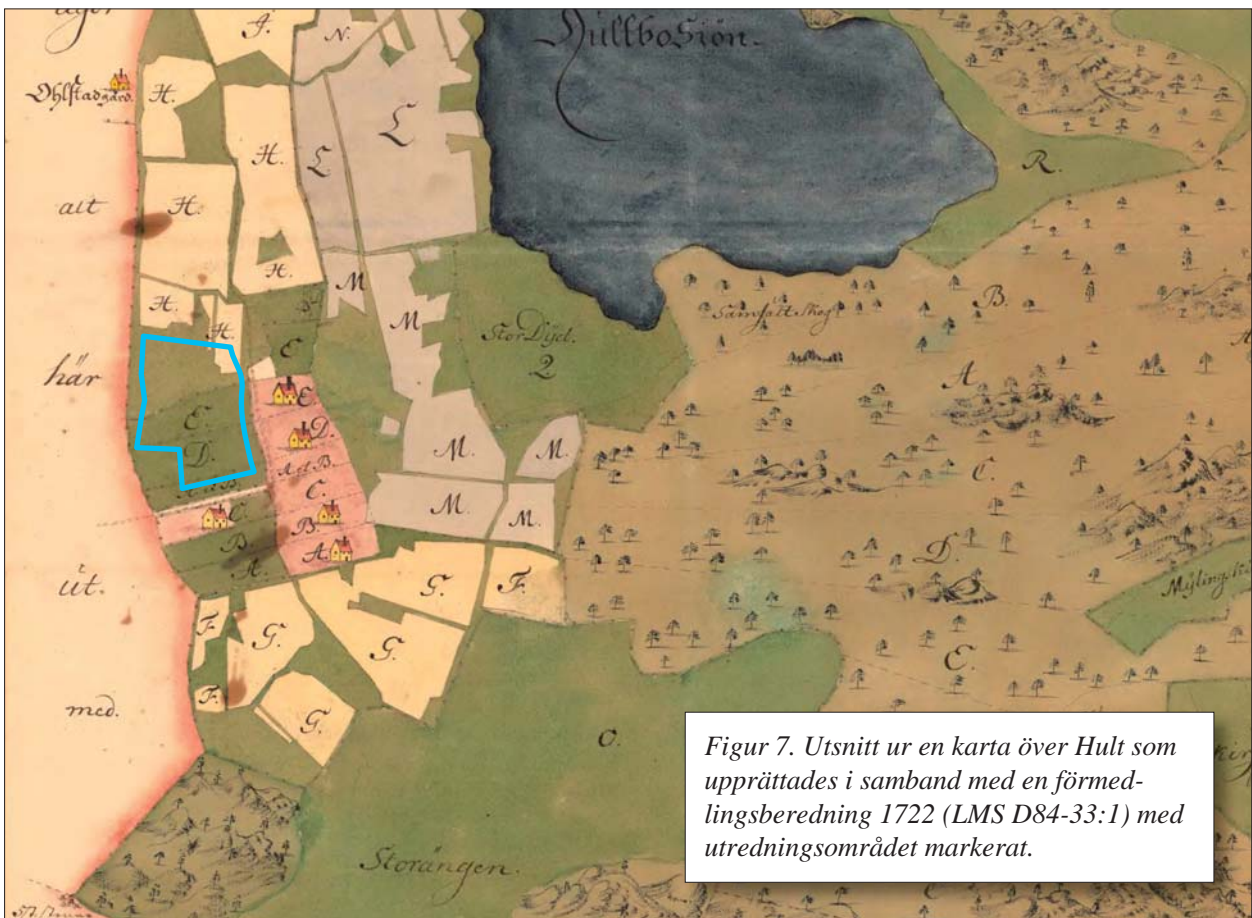
Det för utredningen aktuella området inom Hult 7:1 utgörs, enligt kartor från 16- och 1700-tal, i söder av grästomter till byn och i norr av åker- och hagmark. Från mitten av 1800-talet har bebyggelse etablerats i områdets sydöstra del. Denna utgörs sannolikt av en ur byn utflyttad gård. Under 1900-talet finns i södra delen en större ladugård, vilken förefaller ha rivits så sent som under 2000-talet.

Figur 5. Utsnitt ur digitala fastighetskartan med utredningsområdet i Hult och registrerade forn- och kulturlämningar markerade. Skala 1:10 000.

Figur 6. Utsnitt ur geometrisk avmätning över Hult från 1650 (LMS D84-33:d1:404-5) med utredningsområdet markerat.

Figur 7. Utsnitt ur en karta över Hult som upprättades i samband med en förmedlingsberedning 1722 (LMS D84-33:1) med utredningsområdet markerat.

Arkeologiska utredningar och undersökningar i närområdet

Inget av de båda utredningsområdena har tidigare varit föremål för några arkeologiska utredningar eller undersökningar. I närområdet har dock vissa insatser skett.

Sedan 1990-talet har Vägverket planerat att bygga en ny sträckning av riksväg 51 förbi Svärtinge och vidare mot Finspång. Den aktuella vägsträckan och alternativa sträckningar har därmed varit föremål för flera arkeologiska utredningar etapp 1 och 2 (Ulfihielm 1995 och 1996, Rudh 2004). Vid Kolstad blev tre områden aktuella för utredning etapp 2. I två områden som låg mellan Kolstad och Svärtinge påträffades svårtolkade lämningar i form av kulturlager och odlingslager (Rudh 2004).

Ännu en utredning inför utbyggnaden av riksväg 51 utfördes våren 2009 (Svarvar 2009a). Denna visade att utredningskorridoren berörde flera forn- och kulturlämningslokaler samt tio s k arkeologiska utredningsobjekt, d v s ytor som behöver utredas närmare i händelse av en exploatering. Närmast det nu aktuella utredningsområdet i Kolstad finns UV Objekt VII, ett möjligt gravläge. Det är beläget drygt 700 m norr om utredningsområdet, i anslutning till RAÄ 306, en stensättning.

Vid en utredning inför detaljplaneläggning inom Östra Eneby 1:1, strax öster om det nu aktuella utredningsområdet i Kolstad, noterades två arkeologiska utredningsobjekt. Dessa var belägna ca 550 m sydöst om området och utgjordes av två presumtiva boplatslägen (Svarvar 2009b).

År 2006 utfördes en arkeologisk förundersökning i Kolstad i samband med förstärkningsarbeten av elnätet i området. I det ca 700 m långa kabelschaktet påträffades tre anläggningar som tolkades utgöra stolphål. Ett av dessa daterades till 1430-1640 e Kr och bedömdes kunna härröra till en äldre bebyggelsefas i området (Björkhager 2008).

Vid en arkeologisk utredning etapp 1 och 2 inom Hårstorp 1:1 drogs ett stort antal sökschakt inom ett 4 ha stort område, beläget ca 850 m nordväst om det nu aktuella utredningsområdet i Hult. Utredningsområdet var beläget strax intill Ölstdads bytomt (RAÄ 326). Inga äldre lämningar påträffades (Lindberg 2005). Vid ytterligare en utredning etapp 1 och 2 av ett 19 ha stort område inom Hårstorp 1:1, ca 750 m nordväst om Hult, påträffades en härd som undersöktes och borttogs (RAÄ 322). Härden daterades till perioden 70-240 e Kr (kalibrerad datering vid 2σ). Inga ytterligare lämningar påträffades inom området (Lindberg 2008).

Resultat, slutsatser och åtgärdsförslag

Efter avslutad fältinventering, kart- och arkivstudier och sammanställning över sedan tidigare kända fornlämningar kan konstateras att detaljplanen inom Hult 7:1 inte kommer att beröra lagskyddade lämningar. Utredningsområdet besiktigades i samband med annat uppdrag under december 2009 och bedömdes då utgöra del av Hults bytomt. Efter genomförda kartstudier blev bedömningen dock en annan och Östergötlands länsmuseum anser därför risken för att fast fornlämning kommer att beröras vid en eventuell exploatering, som mycket liten. Utifrån vad som ovan sagts finns inte någon anledning att utföra ytterligare arkeologiska insatser inom området.

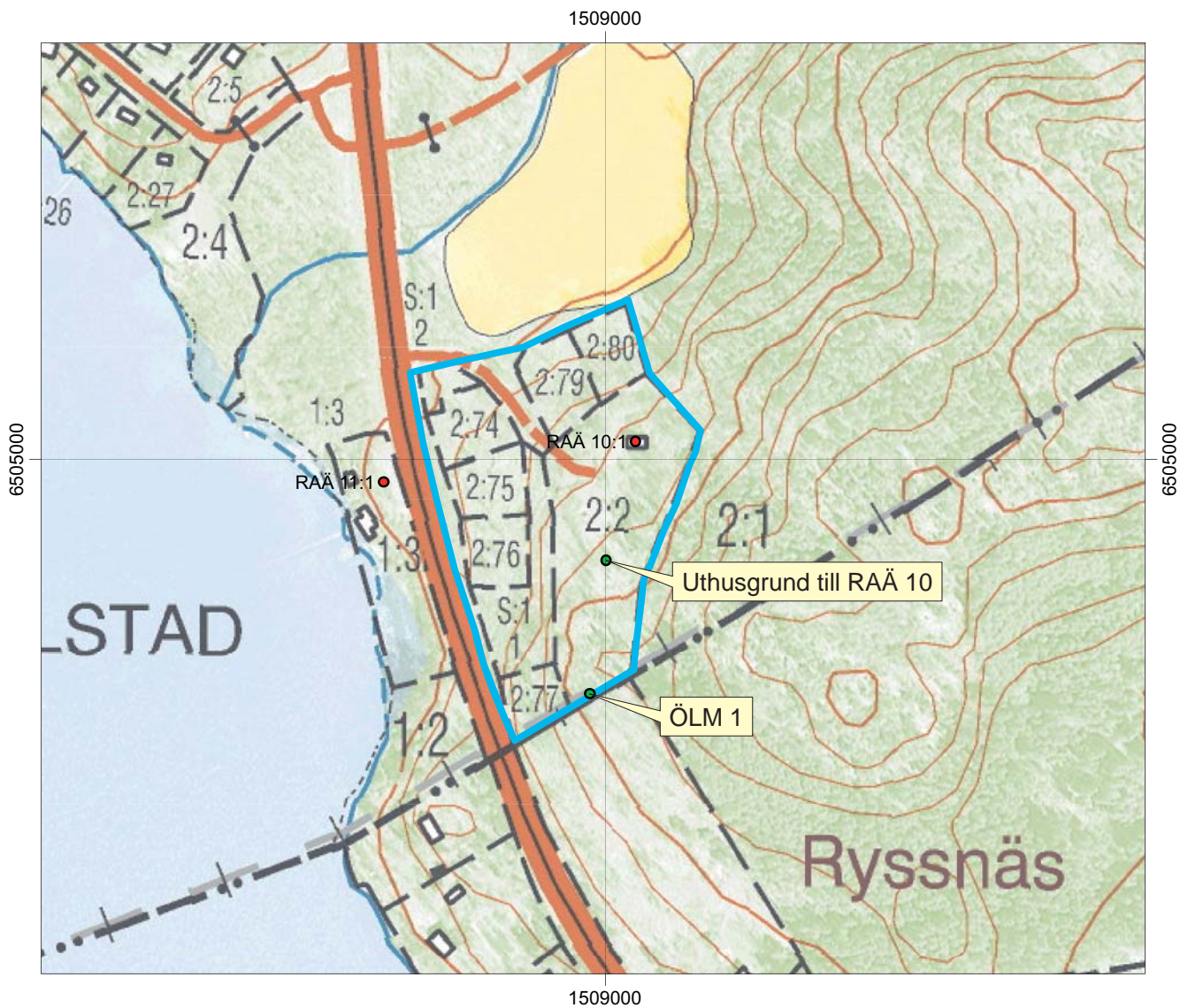
Inom utredningsområdet i Kolstad 2:2 berörs två kulturlämningslokaler (ÖLM 1 och RAÄ 10). Den förstnämnda utgörs av en gränsmarkering som var placerad i gränsen mellan Kolstad i Risinge socken och Loviseberg i Östra Eneby socken. Det utgörs av tre stenar, vilka idag bildar en triangel men som sannolikt tidigare varit placerad på rad med mittstenen, som nu fallit ut, upprest. Stenarna är placerade på berg i dagen på en bergavsats med vid utsikt över Glan.

Figur 8. Gränsmarkering (ÖLM 1) på gränsen mellan Risinge och Östra Eneby socknar I bakgrunden skymtar sjön Glan. Foto Ann-Charlott Feldt, ÖLM.

Figur 9. Den södra delen av uthusgrunden till torpet Mon (RAÄ 10) där den består av tätt lagda syllstenar. Foto Ann-Charlott Feldt, ÖLM.

Figur 10. Utsnitt ur digitala fastighetskartan som visar utredningsområdet i Kolstad 2:2 m fl samt RAÄ 10, uthusgrunden och gränsmärket ÖLM 1. Skala 1:2 000.

RAÄ 10 utgörs av bostadshuset till ovan beskrivna torpet Mon. Vid inventeringen kunde konstateras att grunder till uthusbyggnader hörande till torpet fanns inom utredningsområdet, ca 70 m syd-sydväst om bostadshuset. Inom området fanns även ett fallfärdigt skjul/utedass ca 50 m söder om bostadshuset. Uthusen finns karterade på den häradsekonomska kartan från 1868-77 och den äldre ekonomiska kartan från 1948. Fornlämningsbeskrivningen för RAÄ 10 kompletteras med uppgifterna om uthusen.

Sammanfattningsvis bedömer Östergötlands länsmuseum att markingrepp inom utredningsområdet i Kolstad kan ske utan ytterligare arkeologiska insatser med undantag för RAÄ 10 och ÖLM 1. Dessutom bör hänsyn tas till de ytor som utgörs av gårdstun och uthusgrunder till RAÄ 10. Beslut om eventuella fortsatta arkeologiska åtgärder fattas av Kultur- och samhällsbyggnadsenheten vid Länsstyrelsen Östergötland.

Referenser

- Almquist J A. 1947. *Frälsegodsen i Sverige under storhetstiden*. Tredje delen Östergötland. Band 2. Säterier. Stockholm
- Björkhager V. 2008. *Kolstad 2:50 och 2:70*. RAÄ 59, Risinge socken, Finspångs kommun, Östergötlands län. Arkeologisk förundersökning. Östergötlands länsmuseum, Avdelningen för arkeologi, Rapport 2008:36.
- Lindberg R. 2005. *Ny brandstation i Finspång*. Hårstorp 1:1. Risinge socken, Finspångs kommun, Östergötlands län. Arkeologisk förundersökning. Östergötlands länsmuseum, Avdelningen för arkeologi, Rapport 2005:98.
- Lindberg R. 2008. *Hårstorp 1:1*. RAÄ 322, Risinge socken, Finspångs kommun, Östergötlands län. Arkeologisk utredning etapp 1 och 2. Östergötlands länsmuseum, Avdelningen för arkeologi, Rapport 2008:106.
- Rudh S. 2004. *Riksväg 51. Förbifart Svärtinge*. Arkeologisk utredning etapp 2. Riksantikvarieämbetet. Rapport UV Linköping 2004:56.
- Svarvar K. 2009a. *Väg 51. Delen Kolstad-Finspång*. Risinge socken, Finspångs kommun, Östergötlands län. Arkeologisk utredning etapp 1. Östergötlands länsmuseum, Avdelningen för arkeologi. Rapport 2009:43.
- Svarvar K. 2009b. *Östra Eneby 1:1*. Östra Eneby socken, Finspångs kommun, Östergötlands län. Arkeologisk utredning etapp 1. Östergötlands länsmuseum, Avdelningen för arkeologi. Rapport 2009:59.
- Ulfhielm A. 1995. *RV 51. Förbifart Svärtinge*. Arkeologisk utredning etapp 1. Riksantikvarieämbetet. Rapport UV Linköping 1995:45.
- Ulfhielm A. 1996. *RV 51. Förbifart Svärtinge*. Arkeologisk utredning, etapp 1. Riksantikvarieämbetet. Rapport UV Linköping 1996:8.

Otryckta och digitala källor

Fornminnesregistret (FMIS) för Risinge socken.
<http://www.raa.se/cms/fornsok/start.html>. 2010-04-21

Sofi. Ortnamnsregistret, <http://www.sofi.se/> 2010-04-21

Husförhörlängder för Risinge socken
AI:5, 1801-1809, s 44, Torpet Nybygget under Kolstad säteri
AI:7, 1810-1815, s 44, Torpet Nybygget/Mon under Kolstad säteri, Backstuga
AI:45, 1891-1896, s 44, Torpet Moen under Kolstad säteri

Kartmaterial

Lantmäteristyrelsen (LMS), Lantmäterimyndigheten (LMM), Rikets allmänna kartverk (RAK)

LMS D84-33:d1:404-5, Hult, Risinge sn, Geometrisk avmätning, 1650, Johan de Rogier
LMS D84-33:1, Hult, Risinge sn, Förmedlingsberedning, 1722, Carl Jakob Vallberg
LMS D84-33:2, Hult, Risinge sn, Storskifte, 1788, Johan Karp
LMS D84-33:4, Hult, Risinge sn, Laga skifte, 1841, Johan Jakob Kraft
RAK id J112-55-9 Finspång, Häradssekonomska kartan, 1868-1877
RAK id J112-55-15 Ringstad, Häradssekonomska kartan, 1868-1877
RAK id J133 blad 9G 0b Ragnatorp, Ekonomiska kartan, 1948
RAK id J133 blad 09G 1a Risinge, Ekonomiska kartan, 1948
RAK id J133 blad 9G 1b Ysunda, Ekonomiska kartan, 1948

Tekniska uppgifter

Plats	Kolstad 2:2 m fl samt del av Hult 7:1
Socken	Risinge
Kommun	Finspång
Län och landskap	Östergötland
Fornlämningsnr	RAÄ 10, Risinge sn
Ekonomiska kartans blad	9G 0b Ragnetorp, 9G 1a Risinge, 9G 1b Ysunda
Koordinater	X6504980 Y1508965 X6508375 Y1502400
Koordinatsystem	RT 90 2,5 gon V
Typ av undersökning	Arkeologisk utredning etapp 1, utan KML-beslut
Länsstyrelsens dnr	-
Länsstyrelsens handläggare	-
Länsstyrelsens beslut	-
ÖLM dnr	573/09
ÖLM projekt nr	531051
Uppdragsgivare	Finspångs kommun
Kostnadsansvarig	Finspångs kommun
Projektgrupp	Ann-Charlott Feldt, Anders Persson
Fältarbetstid	2/12 2009 och 23/4 2010
Totalt utreddes	ca 50 000 m ²
Fynd	-
Foto	Digitala bilder
Analyser	-
Grafik	Ann-Charlott Feldt
Renritning	-
Grafisk form	Lasse Norr
Dokumentationsmaterialet förvaras på Östergötlands länsmuseum.	
Ur allmänt kartmaterial	© Lantmäteriverket MS2008/06551
ISSN 1403-9273	Rapport 2010:35 © Östergötlands länsmuseum

Bilaga 1. Komplettering av RAÄ-nr och beskrivning av ÖLM-nr

RAÄ 10, enligt FMIS

Gammalt boningshus. Huset är numera rappat utanpå den ursprungliga timrade väggen och taket är belagt med tegelpannor. En av väggarna (den åt Ö) är dock endast påmålad. Har senare blivit påbyggd åt Ö. Fröken Johansson numera bosatt på södra sidan Glan i Lugnet berättade att huset gått i hennes släkt i säkert 150 år. Är inprickad 100 m för långt åt S på gamla ekonomen och hamnar därför på Ysunda 4 istället för Ragnetorp 2.

Antikvarisk status: Övrig kulturhistorisk lämning

Lämningstyp: Byggnad annan

Ekonomiskt kartblad: 9G 1b Ysunda

Terräng: Tomtmark, Avsats i sluttning ner mot sjön Glan.

Koordinater: X6505010 Y1509018

Kommentar

Moen kan beläggas i kyrkböckerna i Risinge socken fr o m husförhörslängden 1801 då det benämns Nybygget. I husförhörslängd för 1810-1815 anges torpet som backstuga. Torpet med tillhörande åkermark återfinns på den häradsekonomiska kartan från 1868-77.

Vid inventering 23/4 2010 kunde konstateras att grunder till uthusbyggnader hörande till torpet fanns inom utredningsområdet, ca 70 m syd-sydväst om bostadshuset. Inom området fanns även ett förfallet skjul/utedass ca 50 m söder om bostadshuset. Uthusen finns karterade på den häradsekonomiska kartan från 1868-77 och den äldre ekonomiska kartan från 1948.

Husgrund, uthus, ca 19 x 5,5 m (NÖ-SV). Utgörs av två delar. I SV en syllstensgrund 6,5 x 5,5 m och intill 0,6-0,7 m h i V och 0,1-0,2 m h i Ö, med 0,5-1,0 m st tätt lagda stenar. Natursten utan spår efter borrhål. Ingen betong eller cement kunde iakttas i grunden. I direkt anslutning NÖ om grunden fortsätter grunden 12,5 x 5,5 m med kraftiga glest ställda 0,7 m st syllstenar. Grunden är kraftigt övermossad och beväxt med 2 st 0,3 m grova aspar i SV vägglinjen. Inne i grunden finns gräs, ris och sly samt spår efter sentida odling.

Referenser:

Husförhörslängder Risinge socken AI:5, 1801-1809, AI:7, 1810-1815, AI:45, 1891-1896

Rikets allmänna kartverk, Häradsekonomiska kartan, 1868-1877, blad J112-55-15 Ringstad

Rikets allmänna kartverk, Ekonomiska kartan, 1948, blad 9G 0b Ragnetorp och 9G 1b Ysunda

Ekonomiskt kartblad: 9G 0b Ragnetorp

Terräng: Äldre tomtmark, avsats i sluttning ner mot sjön Glan.

Koordinater: X6504941 Y1509000

ÖLM 1

Gränsmärke. Tre stenar varav en som sannolikt varit upprest så att stenarna närmast stått på rad. Stenarna bildar nu en triangel med stenar i V, N och S. stenarna 0,3-0,5 m med inbördes avstånd på 0,3-0,5 m. Markerar gränsen mellan Kolstad i Risinge sn och Loviseberg i Ö Eneby sn. Beväxt med mossa och lavar.

Antikvarisk status: Övrig kulturhistorisk lämning

Lämningstyp: Gränsmärke

Ekonomiskt kartblad: 9G 0b Ragnetorp

Terräng: På en bergavsats med vid utsikt över Glan. Berg i dagen.

Koordinater: X6504858 Y1508989

Under vintern och våren 2009-2010 utförde Östergötlands länsmuseum en arkeologisk utredning etapp 1 utan länsstyrelsebeslut enligt KML inom fastigheterna Kolstad 2:2 m fl och Hult 7:1 i Risinge socken och Finspångs kommun. Arbetet utfördes inför detaljplaneläggning på uppdrag av Finspångs kommun. Utredningsområdena var 2,8 respektive 2,2 ha stora. Inom utredningsområdet i Hult framkom inga indikationer på att äldre lämningar skulle komma att beröras vid en eventuell exploatering. I Kolstad berörs en lägenhetsbebyggelse (RAÄ 10) och ett gränsmärke (ÖLM 1). Vid en eventuell exploatering måste hänsyn tas till dessa lämningar.